

Voorziening bij de Kroon tegen administratieve
beschikkingen

(Wet beroep administratieve beschikkingen)

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Nr. 1

ONTWERP VAN WET

Nr. 2

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet (en bijlage) inzake voorziening bij de Kroon tegen administratieve beschikkingen (Wet beroep administratieve beschikkingen).

De toelichtende memorie, die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 8 november 1958.

JULIANA.

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is binnen bepaalde grenzen een voorziening tegen administratieve beschikkingen bij Ons open te stellen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1. 1. Onder administratief orgaan verstaat deze wet iedere persoon en ieder college, met enig openbaar gezag binnen Nederland bekleed, uitgezonderd:

- a. de wetgevende macht;
- b. de Kamers der Staten-Generaal;
- c. de Algemene Rekenkamer;
- d. de stembureaux, hoofdstembureaux en centrale stembureaux;
- e. de rechterlijke macht;
- f. overige personen of colleges, geheel of ten dele met rechtspraak belast en te dien aanzien van het openbaar bestuur onafhankelijk voor zoveel het deze rechtspraak betreft;
- g. de Octrooiraad;
- h. organen, op wier handelingen de rechterlijke macht toeziet en wel voor zover het deze handelingen betreft.

2. Onder de organen, in het vorige lid onder *b* tot en met *h* bedoeld, zijn begrepen de voorzitters, de leden, de commissies uit hun midden, de griffiers en de secretarissen.

Artikel 2. 1. Onder beschikking verstaat deze wet de eenzijdige naar buiten gerichte schriftelijke wilsverklaring van een administratief orgaan van de centrale overheid, gegeven krachtens een in enig staats- of administratiefrechtelijk voorschrift vervatte bevoegdheid of verplichting en gericht op de vaststelling, de wijziging of de opheffing van een bestaande rechtsverhouding of het scheppen van een nieuwe rechtsverhouding dan wel inhoudende de weigering tot zodanig vaststellen, wijzigen, opheffen of scheppen.

2. Een besluit van algemene strekking is geen beschikking in de zin van deze wet.

Artikel 3. Met een beschikking, inhoudende een weigering, wordt een weigering om een beschikking te geven gelijk gesteld. Het administratief orgaan wordt geacht het geven van een beschikking te hebben geweigerd, wanneer de wettelijk gestelde termijn voor het nemen van een beschikking is verstreken, zonder dat een beschikking is gegeven of — bij het ontbreken van zulk een termijn — wanneer niet binnen redelijke tijd een beschikking is gegeven.

Artikel 4. 1. De natuurlijke persoon of rechtspersoon, die door een beschikking rechtstreeks in zijn belang is getroffen, kan daartegen bij Ons voorziening vragen ter zake dat:

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal

a. de beschikking met een algemeen verbindend voorschrift strijdt;

b. het administratieve orgaan bij het geven van de beschikking van zijn bevoegdheid kennelijk tot een ander doel gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waartoe die bevoegdheid gegeven is;

c. het administratieve orgaan bij afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid tot de beschikking heeft kunnen komen;

d. het administratieve orgaan anderszins heeft beschikt in strijd met enig in het algemeen rechtsbewustzijn levend beginsel van behoorlijk bestuur.

2. Ten aanzien van personen of colleges, met enig openbaar gezag bekleed, worden de hun als zodanig toevertrouwde belangen voor de toepassing van deze wet als hun belangen beschouwd.

Artikel 5. Een voorziening als bij het vorige artikel bedoeld staat niet open tegen:

a. beschikkingen, waarbij krachtens wettelijk voorschrift hetzij de Raad van State, hetzij de Afdeling voor de geschillen van bestuur van dat college, hetzij de Sociaal-Economische Raad is gehoord;

b. beschikkingen tot schorsing van besluiten;

c. beschikkingen, houdende weigering een besluit te vernietigen;

d. beschikkingen, waartegen krachtens wettelijk voorschrift een andere voorziening openstaat of voor de klager openge-
staan heeft;

e. beschikkingen, waarover krachtens wettelijk voorschrift de rechterlijke macht is gehoord;

f. beschikkingen op grond van het Wetboek van Strafrecht of van het Wetboek van Strafvordering of van andere bepalingen van strafrechtelijke aard, voor zover betrekking hebbende op een verdachte of een gevonnist persoon;

g. beschikkingen, gegeven op grond van een in enig staats- of administratiefrechtelijk voorschrift voor het geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden toegekende bevoegdheid of opgelegde verplichting;

h. beschikkingen, gegeven op grond van een in enig staats- of administratiefrechtelijk voorschrift voor het geval van watersnood of dringend of dreigend gevaar daarvoor toegekende bevoegdheid of opgelegde verplichting;

i. beschikkingen tot het toekennen of weigeren van financiële bijdragen van het Rijk aan publiekrechtelijke lichamen;

j. beschikkingen tot het toekennen of weigeren van geldelijke uitkeringen onder de naam tegemoetkoming, subsidie, garantie of hoe dan ook, tenzij zowel de verschuldigdheid als de hoogte van het verschuldigde bedrag bij of krachtens een algemeen verbindend voorschrift zijn bepaald;

k. beschikkingen tot het aanstellen of bevorderen van personen in dienst van de overheid dan wel het weigeren daarvan, ongeacht van welke aard de rechtsverhouding is;

l. beschikkingen, gegeven op grond van een algemeen verbindend voorschrift inzake 's Rijks belastingen.

Artikel 6. 1. De voorziening wordt gevraagd binnen dertig dagen na de dag, waarop de aangevallen beschikking gegeven is of geacht wordt geweigerd te zijn.

2. Een beschikking wordt geacht gegeven te zijn op de dag, waarop zij, zo nodig na goedkeuring, is verzonden of uitgereikt.

3. Wordt voorziening gevraagd tegen een beschikking, waartegen krachtens een ander wettelijk voorschrift enige voorziening heeft opengestaan, dan loopt de termijn van de dag, waarop de termijn voor die voorziening ongebruikt verstreken is, dan wel van de dag, waarop zodanige voorziening is gegeven.

4. Wanneer de voorziening na afloop van de daarvoor gestelde termijn is gevraagd, blijft niet-ontvankelijkverklaring op

grond daarvan achterwege, indien de klager aantoont, dat hij de voorziening heeft gevraagd zo spoedig als dit redelijkerwijs verlangd kon worden.

Artikel 7. 1. Het adres, waarbij de voorziening wordt gevraagd, wordt in tweevoud aan Ons gericht, maar ingediend bij de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur van de Raad van State, die daarop de datum van ontvangst aantekent. Hij geeft een bewijs van ontvangst af.

2. Indien het adres bij Ons of bij een van Onze Ministers mocht zijn ingediend, wordt het geacht bij de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur te zijn ingediend op de dag, waarop het bij Ons of bij Onze Minister is ingekomen. In dat geval wordt het adres, nadat daarop de datum van ontvangst is aangetekend, onverwijld doorgezonden aan de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur.

3. Bij het adres, dat met redenen omkleed moet zijn, wordt de beschikking of een gewaarmerkt afschrift daarvan overgelegd.

4. De voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur wijst de klager, die het voorschrift van het derde lid van dit artikel niet in acht genomen heeft, op het gepleegde verzuim en nodigt hem uit, dit binnen een bepaalde termijn te herstellen.

5. De klager, die niet binnen de ingevolge het vorige lid bepaalde termijn het door hem gepleegde verzuim heeft hersteld, kan in zijn verzoek niet-ontvankelijk verklaard worden.

Artikel 8. 1. Het adres, waarbij voorziening wordt gevraagd, wordt niet in behandeling genomen, voordat de klager ter secretarie van de Raad van State ten behoeve van de Staat een griffierecht van f 25,— heeft gestort. Blijft de storting achterwege gedurende dertig dagen, nadat de klager door de Secretaris van de Raad van State op dit voorschrift is gewezen, dan wordt het verzoek om voorziening door Ons niet-ontvankelijk verklaard.

2. Aan natuurlijke personen verleent de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur vrijstelling van betaling, wanneer hij op grond van een daartoe door de burgemeester van hun woonplaats afgegeven verklaring van oordeel is, dat zij niet in staat zijn het griffierecht te betalen, tenzij voor de gevraagde voorziening kennelijk geen grond is.

3. Bij gehele of gedeeltelijke gegrondverklaring van een verzoek om voorziening gelasten Wij de teruggaaf van het gestorte bedrag. Bij afwijzing van het verzoek om voorziening kunnen Wij gehele of gedeeltelijke teruggaaf gelasten.

4. Administratieve organen zijn van het betalen van griffierecht vrijgesteld.

Artikel 9. 1. De voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur wint over de beschikking, waartegen voorziening wordt gevraagd, de nodige ambtsberichten in.

2. De artikelen 34, tweede lid, 35 en 37 van de Wet op de Raad van State zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10. 1. Geldt de gevraagde voorziening een beschikking niet door Ons of in beroep gegeven, dan kan de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur, alvorens ambtsberichten in te winnen, het adres doen toekomen aan Onze Minister, wie het aangaat, met uitnodiging om binnen veertien dagen te verklaren, of herziening der beschikking in overweging wordt genomen.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen administratieve organen worden aangewezen tot wie, hetzij ten aanzien van hun eigen beschikkingen of van die der onder hen gestelde organen, hetzij ten aanzien van beide, de in het vorig lid bedoelde uitnodiging moet worden gericht, indien daartoe termen aanwezig zijn.

3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen mede voorschriften worden gegeven betreffende de wijze, waarop bij de overweging van een herziening te werk wordt gegaan.

Artikel 11. 1. Luidt het antwoord op de uitnodiging, in artikel 10 bedoeld, bevestigend, dan houdt de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur de verdere behandeling aan tot uiterlijk twee maanden nadat de uitnodiging is gedaan.

2. Komt binnen twee maanden een herziene beschikking bij hem in, dan stelt de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur de klager in de gelegenheid om binnen dertig dagen te verklaren of hij zijn bezwaren, al dan niet gewijzigd, handhaaft.

3. Trekt de klager het adres in of laat hij de in het vorig lid bedoelde termijn van dertig dagen ongebruikt voorbijgaan, dan blijft het adres buiten verdere behandeling en wordt het krachtens artikel 8 geheven griffierecht teruggegeven.

Artikel 12. Luidt het antwoord op de uitnodiging, in artikel 10 bedoeld, ontkennend, of blijft dit binnen de termijn van veertien dagen achterwege, dan wel is na de in het vorig artikel bedoelde termijn van twee maanden geen herziene beschikking bij hem ingekomen, dan wint de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur zo nodig nadere ambtsberichten in overeenkomstig artikel 9.

Artikel 13. De Afdeling voor de geschillen van bestuur brengt Ons advies uit. De artikelen 33, 36 en 38 tot en met 63 van de Wet op de Raad van State zijn van toepassing, met dien verstande dat, indien Wij belanghebbende zijn, Onze Minister, wie de zaak aangaat, namens Ons optreedt en alle voor Ons bestemde stukken aan deze Minister moeten worden gericht.

Artikel 14. 1. Indien Onze beslissing strekt tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een aangevochten beschikking voorziet het orgaan, hetwelk de beschikking had genomen, opnieuw in de zaak met inachtneming van Onze beslissing. Desgeraden kunnen Wij in de zaak voorzien.

2. Wij kunnen in Onze in het eerste lid bedoelde beslissing bepalen, dat de gevolgen der vernietigde beschikking geheel of gedeeltelijk in stand blijven.

3. Wij kunnen, zo daartoe termen zijn, in Onze beslissing tevens bepalen dat een vergoeding uit 's Rijks kas zal worden toegekend, onverminderd het recht van de klager om op grond van andere wettelijke bepalingen schadevergoeding te vragen.

4. Indien Onze beslissing inhoudt vernietiging op grond van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, onder *d* wordt daarin aangewezen, welk in het algemeen rechtsbewustzijn levend beginsel van behoorlijk bestuur geschonden is geoordeeld.

Artikel 15. 1. Hangende het onderzoek kan een beschikking, waartegen bij Ons krachtens deze wet voorziening is gevraagd, ten verzoeken van de klager geheel of gedeeltelijk worden geschorst op grond, dat de tenuitvoerlegging van de beschikking voor de klager een onevenredig nadeel met zich zou brengen in verhouding tot het door een onmiddellijke tenuitvoerlegging van de beschikking te dienen belang.

2. Het bepaalde in het vorige lid blijft buiten toepassing ten aanzien van bij algemene maatregel van bestuur aangegeven beschikkingen.

3. Het verzoek wordt gericht tot de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur.

4. Het bepaalde in het derde, vierde en vijfde lid van artikel 7 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 16. 1. De voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur of een door dezen aan te wijzen lid van de Afdeling beschikt met spoed op het verzoek, na verhoor, althans behoorlijke oproeping van de klager en het betrokken administratieve orgaan of van hun gemachtigden. Indien Wij belanghebbende zijn, wordt de oproeping gericht tot Onze Minister, wie de zaak aangaat.

2. Het verhoor geschiedt in het openbaar, tenzij naar het oordeel van de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur of van het lid, dat de zaak behandelt, de belanghebbenden er in hun belangen niet door worden geschaad wanneer geen openbare behandeling plaatsvindt, of gewichtige redenen zich tegen openbare behandeling verzetten. Van een en ander wordt melding gemaakt in het proces-verbaal.

3. Een door de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur aan te wijzen ambtenaar van Staat maakt proces-verbaal van de behandeling van de zaak.

4. Onze Minister, op wiens voordracht Wij beslissen op het tegen de beschikking ingestelde verzoek om voorziening, ontvangt bericht omtrent het tijdstip van behandeling van het verzoek om schorsing. Een door hem aangewezen ambtenaar kan daarbij aanwezig zijn, ook wanneer de behandeling ingevolge het bepaalde in het tweede lid niet in het openbaar plaatsvindt.

Artikel 17. Schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste beschikking, met dien verstande, dat daarbij ten aanzien van de gevolgen een voorlopige voorziening kan worden getroffen.

Artikel 18. 1. De schorsing kan te allen tijde door Ons worden opgeheven, na advies van de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur die tevoren partijen hoort, althans behoorlijk oproept.

2. De leden 2—4 van artikel 16 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 19. De schorsing van een beschikking vervalt in ieder geval, zodra door Ons over de gevraagde voorziening is beslist.

Artikel 20. De schorsing van een beschikking, ten aanzien waarvan bij wettelijk voorschrift openbare bekendmaking is voorgeschreven, zomede de opheffing dier schorsing, worden door de voorzitter van de Afdeling voor de geschillen van bestuur op gelijke wijze bekend gemaakt.

Artikel 21. Op beschikkingen, gegeven krachtens een wet of op enige andere niet op een wet berustende algemeen verbindende regeling, die in werking is getreden vóór de dag van inwerkingtreding van deze wet, dan wel op uitvoeringsvoorschriften van een dergelijke wet of regeling, zijn de bepalingen van deze wet slechts van toepassing, indien en voor zover die wet of die regeling is opgenomen in de bijlage, die bij deze wet behoort.

Artikel 22. 1. Deze wet kan worden aangehaald als „Wet beroep administratieve beschikkingen”.

2. Zij treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

3. De bepalingen van deze wet zijn niet van toepassing op beschikkingen, verzonden of uitgereikt vóór de dag harer inwerkingtreding.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

*De Minister van Binnenlandse Zaken,
Bezitsvorming en Publiekrechtelijke
Bedrijfsorganisatie,*

4

**Bijlage, bedoeld in artikel 21 van de wet
beroep administratieve beschikkingen**

Departement van Justitie.

1. Artikel 63 van het Burgerlijk Wetboek (naamsverandering).
2. Artikelen 86 en 88 van het Burgerlijk Wetboek (dispensatie van huwelijksverbod).
3. Artikel 134 van het Burgerlijk Wetboek (huwelijk bij volmacht).
4. Artikel 1506 van het Burgerlijk Wetboek (vergunning aan openbare bewindvoerder bij onderhandse verkoop zaken te kopen, die aan hun beheer zijn toevertrouwd).
5. Artikel 374 Wetboek van Koophandel (aanwijzing schip, waarop een vreemdeling kapitein kan zijn).
6. Artikelen 36e en 45d Wetboek van Koophandel (verklaring van geen bezwaar statuten naamloze vennootschappen).
7. Artikel 5 tot en met 9 van de wet van 22 april 1855, *Stb.* 32 (goedkeuring statuten vereniging).
8. Artikel I van de Duurverlengingswet (duurverlenging rechtspersonen).
9. Artikel 2 van de wet van 10 september 1853, *Stb.* 102 (vergunning aan vreemdelingen een kerkelijke bediening te aanvaarden).
10. Artikel 2 van de wet van 29 oktober 1892, *Stb.* 240 (vervreemden en bezwaren van vicariegoederen).
11. Loterijwet.
12. Artikelen 14d, eerste en derde lid, 17 en 32, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht (Reclasseringsregeling 1947).
13. Artikelen 37c en 37d, juncto artikel 14d, laatste lid, Wetboek van Strafrecht (Psychopathenreglement).
14. Artikel 15, derde en vierde lid, Jachtwet (intrekking jachtakte en beroep tegen intrekking door hoofd plaatselijke politie).
15. Artikel 437^{quater} van het Wetboek van Strafrecht (K.B. van 16 oktober 1953, *Stb.* 420, betreffende de bestrijding van begunstiging van misdrijven op bepaalde watergebieden; vergunning tot het opkopen van goederen uit een vaartuig en vergunning tot rivierventerij).
16. Artikel 9 van de Vreemdelingenwet 1849, *Stb.* 39 (Vreemdelingencirculaire nr. 14/1955).
17. Artikel 2 van de Vreemdelingenwet 1918, *Stb.* 410, jo artikel 19 van het Vreemdelingenreglement.
18. Artikel 2 van het Verblijfsvoorschrift.
19. Artikel 3 van de wet van 10 januari 1920, *Stb.* 11.
20. Artikelen 12 en 16 van het Bewakingsvoorschrift.
21. Artikel 85 van de Wet op het Levensverzekeringsbedrijf.
22. Artikel 30a van de Auteurswet.
23. Artikel 396 van het Burgerlijk Wetboek (goedkeuring voorgedijverenigingen en A. M. v. B. van 31 oktober 1950,

Stb. 468, toestemming tot opneming van verpleegden van verschillend geslacht in één inrichting).

24. Artikelen 12, 14, 15 en 16bis van de Kinderbeginselenwet (goedkeuring verenigingen en gestichten voor verpleging ter beschikking van de Regering gestelde personen, subsidie — per hoofd en per dag — voor verpleging en onderwijs, subsidie voor verpleging bij krankzinnigheid en voor begrafenissen).
25. Artikel 8, derde en vierde lid, van de Wet op het Notarisambt (beschikking over incompatibiliteiten van notarissen).
26. Artikel 42, laatste lid, van de Wet op het Notarisambt (toestemming tot het inzien enz. van akten, ouder dan 70 jaar).

*Departement van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en
Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie.*

1. Wet op de noodwachten.
2. Artikelen 3 en 9 van de Brandweerwet.
3. Artikelen 13 en 18 van de Wet op de lijkbezorging (onthefving verplichting tot het hebben van een algemene begraafplaats; ontheffing van gebod tot afsluiting met muur, heining, rasterwerk of heg van ten minste 2 meter).
4. Grenstractaat met Hannover (verlof tot bouwen binnen de verboden afstand (376 m.) van de Ned.-Duitse grens).

Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

1. Natuurschoonwet 1928.
2. Vogelwet 1936.
3. Tijdelijke Wet Monumentenzorg.

Departement van Financiën.

1. Regeling verzekering vlieggrisico's (K.B. van 15 juni 1948, *Stb.* I 240).
2. Reisbesluit 1956 (*Stb.* 43).
3. Verplaatsingskostenbesluit 1946 (*Stb.* G 371).

Departement van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid.

1. Artikel 78 van de Ontheffingswet (toelating van woningbouwcorporaties).

Departement van Verkeer en Waterstaat.

1. Postwet 1954.
2. Telegraaf- en Telefoonwet.
3. Artikel 7 van de Postspaarbankwet 1954.
4. Artikel 4 Aanwijzingswet P.T.T. 1954.
5. Spoorwegwet.
6. Locaalspoor- en tramwegwet.
7. Rijttijdenwet 1936¹⁾.

¹⁾ Deze wet ressorteert gedeeltelijk onder het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

8. Wet van 26 april 1884, *Stb.* 81 (vervoer ontplofbare stoffen).

Departement van Economische Zaken.

1. Artikelen 4, 19 en 23 van de Wet op de Kamers van Koophandel en Fabrieken 1950 (bepaling aantal leden en de verdeling over takken van handel en nijverheid, goedkeuring begroting, goedkeuring: in het leven roepen van instellingen; beheer van andere instellingen; subsidies aan instellingen ten behoeve van een algemeen belang van handel en nijverheid; tarieven voor te vragen vergoedingen; (ver)kopen, bezwaren van onroerende goederen; bouwen, verbouwen en inrichten gebouw).
2. Artikel 1, zesde lid, van de Woonruimtetwet (verzoek aan Minister tot herziening beslissing K. v. K. betr. afgifte van een verklaring, dat een lokaal als bedrijfsruimte kan worden aangemerkt).
3. Artikel 4, tweede lid, van de Wet beperking Cadeaustelsel (onthefving verbod).
4. Artikel 11 jo. artikel 5, derde lid, van de Wet op het Afbetalingsbedrijf 1936 (beroep tegen weigering of intrekking colportage-vergunning).

Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

1. Artikelen 7, 9, tweede en vierde lid, en 12, derde lid, van de Ruilverkavelingswet 1954.

2. Wet op de Uitoefening van de Diergeneeskunst.
3. Landarbeiderswet.
4. Tuberculienwet.

Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

1. Stuwadoorswet.
2. Rijtijdenwet 1936 ²⁾.
3. Arbeidsbemiddelingswet 1930.
4. Koninklijk besluit van 17 juli 1944, houdende regelen betreffende de arbeidsbemiddeling en de scholing, herscholing en omscholing (*Stb.* E 51).
5. Wet plaatsing minder valide arbeidskrachten.
6. Artikelen 5 en 7 Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen 1945.
7. Drankwet (*Stb.* 1931, 476).
8. Besmettelijke-Ziektenwet.

Departement van Maatschappelijk Werk.

1. Artikelen 3, 7 en 13 van de Woonruimtetwet.
2. Wet van 26 juli 1918, *Stb.* 492 (beroep op de minister inzake vergunningen voor woonwagens en woonschepen).

²⁾ Deze wet ressorteert gedeeltelijk onder het Departement van Verkeer en Waterstaat.